

ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Обн., ДВ., бр. 48 от 13.06.2000 г., изм., бр. 75 от 02.08.2002 г., в сила от 02.08.2002 г., бр. 120 от 29.12.2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. и доп., бр. 36 от 18.04.2003 г., в сила от 18.04.2003 г., бр. 63 от 15.07.2003 г., изм., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 01.01.2005 г., бр. 115 от 30.12.2004 г., в сила от 01.01.2005 г., бр. 28 от 01.04.2005 г., в сила от 01.04.2005 г., бр. 94 от 25.11.2005 г., в сила от 25.11.2005 г., бр. 103 от 23.12.2005 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 38 от 09.05.2006 г., изм., бр. 82 от 10.10.2006 г., доп., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 24.07.2007 г., изм., бр. 69 от 05.08.2008 г., изм. и доп., бр. 14 от 20.02.2009 г., доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 01.10.2009 г., изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., доп., бр. 42 от 04.06.2010 г., в сила от 02.06.2010 г., изм., бр. 50 от 02.07.2010 г., изм. и доп., бр. 59 от 31.07.2010 г., изм., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. и доп., бр. 28 от 05.04.2011 г., изм., бр. 51 от 05.07.2011 г., изм. и доп., бр. 32 от 24.04.2012 г., в сила от 24.04.2012 г., изм., бр. 40 от 29.05.2012 г., в сила от 01.06.2012 г., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г., доп., бр. 84 от 27.09.2013 г., изм., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г., изм. и доп., бр. 8 от 29.01.2016 г., изм., бр. 85 от 24.10.2017 г., изм. и доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм., бр. 17 от 23.02.2018 г., доп., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм., бр. 102 от 11.12.2018 г., в сила от 01.01.2019 г., бр. 17 от 26.02.2019 г., изм. и доп., бр. 24 от 22.03.2019 г., в сила от 01.07.2020 г., бр. 58 от 23.07.2019 г., изм., бр. 101 от 27.12.2019 г., изм. и доп., бр. 71 от 11.08.2020 г., **бр. 99 от 20.11.2020 г.**

ГЛАВА ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет на закона

Чл. 1. (1) (Предишен текст на чл. 1 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г.) Този закон урежда правата, принципите и мерките за закрила на детето, органите на държавата и общините и тяхното взаимодействие при осъществяване на дейностите по закрила на детето, както и участието на юридически лица и физически лица в такива дейности.

(2) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) Държавата защитава и гарантира основните права на детето във всички сфери на обществения живот за всички групи деца съобразно възрастта, социалния статус, физическото, здравословно и психическо състояние, като осигурява на всички подходяща икономическа, социална и културна среда, образование, свобода на възгледите и сигурност.

(3) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г.) Държавната политика за закрила на детето се осъществява въз основа на приета от Народното събрание по предложение на Министерския съвет Национална стратегия за детето, изградена върху принципите на този закон. В изпълнение на националната стратегия Министерският съвет приема Национална програма за закрила на детето,

предложена от министъра на труда и социалната политика и председателя на Държавната агенция за закрила на детето.

(4) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) Държавните органи в рамките на своята компетентност провеждат държавната политика за закрила на детето и създават подходящи условия за неговото развитие.

Определение за дете

Чл. 2. Дете по смисъла на този закон е всяко физическо лице до навършването на 18 години.

Принципи на закрила

Чл. 3. Закрилата на детето се основава на следните принципи:

1. зачитане и уважение на личността на детето;
2. отглеждане на детето в семейна среда;
3. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) осигуряване най-добрия интерес на детето;
4. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) специална закрила на дете в риск;
5. насърчаване на доброволното участие в дейностите по закрилата на детето;
6. подбор на лицата, пряко ангажирани в дейностите по закрила на детето, съобразно техните личностни и социални качества и грижа за тяхната професионална квалификация;
7. временен характер на ограничителните мерки;
8. (нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) незабавност на действията по закрила на детето;
9. (нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) грижа в съответствие с потребностите на детето;
10. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) осигуряване развитието на дете с изявени дарби;
11. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) насърчаване на отговорното родителство;
12. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) подкрепа на семейството;
13. (нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 10, бр. 14 от 2009 г.) превантивни мерки за сигурност и закрила на детето;
14. (предишна т. 8 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 10, бр. 38 от 2006 г., предишна т. 11, бр. 14 от 2009 г.) контрол по ефективността на предприетите мерки.

Мерки за закрила

Чл. 4. (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) (1) Закрилата на детето по този закон се осъществява чрез:

1. съдействие, подпомагане и услуги в семейна среда;
2. настаняване в семейство на роднини или близки;
3. (отм. – ДВ., бр. 63 от 2003 г., нова, бр. 38 от 2006 г.) осиновяване;
4. настаняване в приемно семейство;
5. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) предоставяне на социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа;
6. (предишна т. 5 – ДВ., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

7. (предишна т. 6 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) полицейска закрила;
 8. (предишна т. 7 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) специализирана закрила на обществени места;
 9. (предишна т. 8 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) информирание за правата и задълженията на децата и родителите;
 10. (предишна т. 9 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) осигуряване на превантивни мерки за сигурност и защита на детето;
 11. (предишна т. 10 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) осигуряване на правна помощ от държавата;
 12. (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 11, бр. 14 от 2009 г.) специални грижи за децата с увреждания;
 13. (нова – ДВ., бр. 59 от 2007 г., предишна т. 12, бр. 14 от 2009 г.) вземане на временни мерки за закрила на дете в случаите и при условията на чл. 12 от Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, съставена в Хага на 19 октомври 1996 г. (ратифицирана със закон – ДВ., бр. 9 от 2006 г.) (ДВ., бр. 15 от 2007 г.), наричана по-нататък „Конвенцията от 1996 г.“.
- (2) (Нова – ДВ., бр. 63 от 2003 г., изм., бр. 14 от 2009 г.) Дете може да бъде осиновено при условията и по реда на Семейния кодекс.
- (3) (Предишна ал. 2 – ДВ., бр. 63 от 2003 г., изм., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Специална закрила

Чл. 5. (Предишен текст на чл. 5, доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 28 от 2005 г., бр. 94 от 2005 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 14 от 2009 г.) **(1)** Специална закрила се осигурява на дете в риск.

(2) (Изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Условията и редът за осъществяване на мерки за предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа, както и тяхната реинтеграция се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика и председателя на Държавната агенция за закрила на детето.

Закрила на деца с изявени дарби

Чл. 5а. (Нов – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 50 от 2010 г., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Закрилата на деца с изявени дарби се осъществява при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на културата, министъра на образованието и науката, председателя на Държавната агенция за закрила на детето и министъра на младежта и спорта, в която се предвиждат мерки и за:

1. насърчаване на творческите заложби и потребности на децата;
2. осигуряване на възможности и условия за постъпване в спортни училища и в училища по изкуствата;
3. финансово подпомагане и стимулиране чрез стипендии и специализирани образователни програми.

Специализирана закрила на деца на обществени места

Чл. 5б. (Нов – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) (1) (Изм. – ДВ., бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) Специализирана закрила на деца на обществени места се осигурява от органите на Министерството на вътрешните работи, дирекциите „Социално подпомагане“, кметовете, регионалните управления на образованието на Министерството на образованието и науката, регионалните здравни инспекции и от собствениците, наемателите и ползвателите на търговски обекти, кина и театри, както и от организаторите на обществени прояви.

(2) Специализирана закрила на деца на обществени места се осъществява при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика, министъра на вътрешните работи и председателя на Държавната агенция за закрила на детето.

(3) (Изм. – ДВ., бр. 58 от 2019 г., доп., бр. 99 от 2020 г.) Забранява се предлагането и продажбата на алкохолни напитки, тютюневи и свързани с тях изделия и изделия за пушене, различни от тютюневи изделия, на деца.

(4) (Нова – ДВ., бр. 99 от 2020 г.) Забранява се употребата от деца на алкохолни напитки, тютюневи и свързани с тях изделия и изделия за пушене, различни от тютюневи изделия.

Органи за закрила на детето

Чл. 6. Закрилата на детето се осъществява чрез:

1. (изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) председателя на Държавната агенция за закрила на детето и администрацията, която го подпомага при осъществяване на неговите правомощия;

2. дирекции „Социално подпомагане“;

3. (нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., доп., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) министъра на труда и социалната политика, министъра на вътрешните работи, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието, министъра на външните работи, министъра на културата, министъра на здравеопазването и кметовете на общини.

Отговорности на органите за закрила по чл. 6, т. 3

Чл. 6а. (Нов – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) (1) Органите по [чл. 6, т. 3](#) разработват и участват в провеждането на държавната политика в областта на закрилата на детето.

(2) Органите по [чл. 6, т. 3](#) разработват и участват в изпълнението и отчитането на Националната стратегия за детето и Националната програма за закрила на детето.

(3) Органите по [чл. 6, т. 3](#) съвместно с председателя на Държавната агенция за закрила на детето разработват координационен механизъм за взаимодействие в съответствие с компетентностите си в областта на закрилата на детето за осигуряване на ефективна система за превенция и контрол по спазване правата на децата.

(4) В рамките на своите правомощия:

1. министърът на труда и социалната политика:

Закон за закрила на детето

а) (изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) ръководи, координира и контролира осъществяването на социалната политика на държавата за подкрепа на семействата и децата, социалните услуги и националното осиновяване;

б) подпомага и насърчава сътрудничеството с гражданските организации с цел активното им участие в процеса на формулиране, изпълнение и мониторинг на политиката по закрила на детето;

в) ръководи, координира и контролира дейностите за насърчаване и подкрепа на отговорното родителство;

г) (изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) ръководи, координира и контролира разработването на проекти на нормативни актове, стратегии, програми, планове за действие и доклади в областта на демографската политика, социалните услуги, семейството и децата;

2. министърът на вътрешните работи:

а) осъществява предоставянето на полицейска закрила на дете чрез специализираните органи на Министерството на вътрешните работи;

б) участва в осъществяването и контрола на специализираната закрила на деца на обществени места;

в) осъществява контрол по отношение на преминаването на деца през българската държавна граница;

3. (изм. – ДВ., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) министърът на образованието и науката:

а) (изм. – ДВ., бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) осигурява безопасността на децата в държавните училища и детски градини в системата на предучилищното и училищното образование;

б) (изм. – ДВ., бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) чрез регионалните управления на образованието осигурява взаимодействие с органите на управление на социалните и интегрираните здравно-социални услуги за резидентна грижа, за установяване на образователните потребности на всяко дете и осигуряване на подходящо обучение;

в) осъществява дейности по превенция и разрешаване на проблема с учениците, които не посещават училище;

г) участва в осъществяването на специалната закрила на децата с изявени дарби;

4. министърът на правосъдието:

а) ръководи дейностите, свързани с международното осиновяване по Семейния кодекс, и осъществява функциите, възложени на Министерството на правосъдието като централен орган по международните конвенции в областта на международното осиновяване и закрилата на децата;

б) осигурява безопасността на децата, които изтърпяват наказание лишаване от свобода в поправителни домове, пребивават в затвори и затворнически общежития или са задържани в следствени арести;

в) предприема действия по проучване на възможностите за предлагане и сключване на двустранни договори с държавите – страни по Конвенцията за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване, съставена в Хага на 29 май 1993 г. (ратифицирана със закон – ДВ., бр. 16 от 2002 г.) (ДВ., бр. 78

от 2002 г.), относно международното осиновяване на децата със здравословни проблеми и специфични нужди;

5. министърът на външните работи:

а) осигурява защитата на правата и интересите на децата – български граждани, извън страната;

б) участва в разработването и контрола по изпълнението на задълженията на Република България към други държави и международни организации в областта на правата на децата;

в) координира и участва в подготовката, сключването и изпълнението на международни договори в областта на правата на децата;

6. министърът на културата:

а) осигурява откриването, подпомагането и обучението на деца с изяви дарби в областта на културата;

б) провежда политика за закрила и развитие на културата, подпомагаща умственото, духовното, моралното и социалното развитие на детето;

в) осигурява безопасността на децата в училищата и организационните структури в системата на Министерството на културата;

7. министърът на здравеопазването:

а) осъществява контрол върху осигуряването на достъпна и качествена медицинска помощ с приоритет за децата, бременните и майките на деца до една година;

б) (отм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

в) ръководи и контролира дейностите по опазване здравето на децата за осигуряване на най-високия достижим за страната стандарт на здравословното им състояние;

8. кметовете на общини:

а) осигуряват прилагането на държавната политика за закрила на детето в общината и координират дейностите по закрила на детето на местно ниво;

б) (изм. – ДВ., бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) осигуряват безопасността на децата в общинските училища, детски градини и в центровете за подкрепа за личностно развитие;

в) предприемат мерки за осигуряване безопасността на децата в структурите и звената на територията на съответната община;

г) подпомагат и насърчават сътрудничеството с гражданските организации на местно ниво с цел активното им участие в процеса на формулиране, изпълнение и мониторинг на политиката по закрила на детето.

Задължение за съдействие

Чл. 7. (1) (Доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г.) Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

(2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

(3) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) При постъпване на сигнал в Държавната агенция за закрила на детето, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на детето.

(4) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) При постъпване на информация по [ал. 1](#), която се отнася до дейността на друга институция, се изпраща към нея по компетентност.

(5) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 3, бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 17 от 2019 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Централните и териториалните органи на изпълнителната власт и доставчиците на социални услуги по Закона за социалните услуги са задължени своевременно да оказват съдействие и да предоставят информация на Държавната агенция за закрила на детето и дирекции „Социално подпомагане“ при изпълнение на служебните им задължения.

Права и задължения на родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете

(Загл. доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.)

Чл. 8. (1) (Доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Всеки родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете може да иска и да получава съдействие от органите по този закон.

(2) (Изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, имат право да бъдат информирани и консултирани за всички мерки и действия, предприемани по този закон, с изключение на случаите по [чл. 13](#), и могат да поискат промяна на мерките при изменение на обстоятелствата.

(3) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да го придружават на обществени места след 20,00 ч., ако детето не е навършило 14-годишна възраст, съответно след 22,00 ч., ако детето е навършило 14-, но не е навършило 18-годишна възраст.

(4) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Ако родителите, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, не могат да го придружат, те са длъжни да осигурят пълнолетно дееспособно лице за негов придружител на обществени места след 22,00 ч., ако детето е навършило 14-, но не е навършило 18-годишна възраст.

(5) (Предишна ал. 4 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., отм., бр. 14 от 2009 г., нова, бр. 42 от 2010 г., в сила от 02.06.2010 г., отм., бр. 40 от 2012 г., в сила от 01.06.2012 г.).

(6) (Предишна ал. 3 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 4, изм., бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да изпълняват предприетите по този закон мерки и да съдействат при осъществяването на дейностите по закрила на детето.

(7) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Родителят, настойникът, попечителят или лицето, което полага грижи за дете, удостоверява качеството на придружителя на детето по [ал. 4](#) по ред, определен с наредбата по [чл. 5б, ал. 2](#).

(8) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не оставят без надзор и

грижа децата до 12-годишна възраст, ако с това се създава опасност за тяхното физическо, психическо и нравствено развитие.

(9) (Нова – ДВ., бр. 59 от 2010 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не допускат участието му в реклами или други форми на търговски съобщения за генетично модифицирани храни.

(10) (Нова – ДВ., бр. 28 от 2011 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не допускат участието на деца в предавания по смисъла на Закона за радиото и телевизията, които са неблагоприятни или създават опасност от увреждане на тяхното физическо, психическо, нравствено и/или социално развитие.

Чл. 8а. (Нов – ДВ., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Участие на юридически лица

(Загл. изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.)

Чл. 9. (1) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) Юридически лица, както и отделни физически лица, участват в дейностите по закрила на детето при условия и по ред, предвидени в закон.

(2) Лицата по [ал. 1](#) и органите на държавата и общините си сътрудничат в дейностите по закрила на детето.

ГЛАВА ВТОРА ПРАВА НА ДЕТЕТО

Право на закрила

Чл. 10. (1) Всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси.

(2) (Нова – ДВ., бр. 84 от 2013 г.) Право на закрила по реда на този закон има и лице – жертва на насилие или експлоатация, на което възрастта му не е установена и за което може да се направи основателно предположение, че е дете.

(3) (Доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 2, бр. 84 от 2013 г.) Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, имуществено състояние, религия, образование и убеждения или наличие на увреждане.

Закрила срещу насилие

Чл. 11. (1) Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в дейности, неблагоприятни за неговото физическо, психическо, нравствено и образователно развитие.

(2) Всяко дете има право на закрила срещу нарушаващите неговото достойнство методи на възпитание, физическо, психическо или друго насилие и форми на въздействие, противоречащи на неговите интереси.

(3) Всяко дете има право на закрила срещу използване за просия, проституция, разпространяване на порнографски материали и получаване на неправомерни материални доходи, както и срещу сексуално насилие.

(4) Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в политически, религиозни и синдикални дейности.

Закрила на личността на детето

Чл. 11а. (Нов – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) (1) Сведения и данни за дете не се разгласяват без съгласието на неговите родители или законни представители освен в случаите по [чл. 7, ал. 1](#).

(2) В случаите, когато спрямо дете е предприета мярка за закрила, не могат да бъдат разгласявани сведения и данни за детето без писмено становище на органа за закрила, предприел мярката.

(3) Когато детето е навършило 14 години, се взема и неговото съгласие за разгласяване на сведения и данни.

Право на изразяване

Чл. 12. Всяко дете има право свободно да изразява мнение по всички въпроси от негов интерес. То може да търси съдействие от органите и лицата, на които е възложена закрилата му по този закон.

Информиране и консултиране

Чл. 13. Всяко дете има право да бъде информирано и консултирано от органа за закрила на детето и без знанието на родителите му или на лицата, които полагат грижи за отглеждането и възпитанието му, ако това е необходимо с оглед защита по най-добър начин на неговите интереси и уведомяването им би засегнало тези интереси.

Защита на религиозни убеждения

Чл. 14. (1) Отношението на деца до 14 години към религията се определя от техните родители или настойници, а на деца от 14 до 18 години – по съгласие между тях и родителите или попечителите им.

(2) Когато такова съгласие не се постигне, детето може да се обърне за решаване на спора чрез органите по този закон към районния съд.

Участие в процедури

Чл. 15. (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси.

(2) Когато детето не е навършило 10-годишна възраст, то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие. Решението за изслушване се мотивира.

(3) Преди изслушването на детето съдът или административният орган трябва:

1. да осигури необходимата информация, която да му помогне да формира мнението си;

2. да го уведоми за евентуалните последици от неговите желания, от поддържаното от него мнение, както и за всяко решение на съдебния или административен орган.

(4) (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., бр. 14 от 2009 г.) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето, а при необходимост – и друг подходящ специалист.

(5) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) Съдът или административният орган разпорежда изслушването да се извършва и в присъствието на родител, настойник, попечител, друго лице, което полага грижи за детето, или друг близък, когото детето познава, с изключение на случаите, когато това не отговаря на интереса на детето.

(6) (Предишна ал. 5, изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм. и доп., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г.) При всяко дело съдът или административният орган уведомява дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето, като за уведомлението от съда се прилагат разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс, а за уведомлението от административния орган се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс. Дирекция „Социално подпомагане“ изпраща представител, който изразява становище, а при невъзможност предоставя доклад.

(7) (Предишна ал. 6 – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) Дирекция „Социално подпомагане“ може да представлява детето в случаите, предвидени в закон.

(8) (Предишна ал. 7 – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) Детето има право на правна помощ и жалба във всички производства, засягащи негови права или интереси.

Зачитане на родителите, настойниците, попечителите и другите членове на обществото

Чл. 15а. (Нов – ДВ., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г.) При упражняване на правата си детето трябва да зачита и уважава правата на своите родители, настойници, попечители, на другите лица, полагащи грижи за отглеждането му, както и на другите членове на обществото, да спазва обществения ред, морала и изискванията за опазване на общественото здраве.

Тайна на информацията

Чл. 16. (1) (Доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Всички сведения, получени в административни или съдебни производства, засягащи детето, не могат да бъдат разгласявани без съгласието на родителите или законните представители, а ако детето е навършило 10-годишна възраст – и без негово съгласие.

(2) Съдът може да разреши на органите по този закон ползване на сведенията по [ал. 1](#) и без съгласието на лицата по [ал. 1](#), ако това се налага от интересите на детето и за предприемане на мерки в негова защита.

(3) (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) Социалните работници и длъжностните лица се задължават да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни,

станали им известни при или по повод осъществяване на мерките за закрила на детето, както и да зачитат честта и достойнството на личността.

ГЛАВА ТРЕТА ОРГАНИ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Председател на Държавната агенция за закрила на детето

Чл. 17. (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) **(1)** Специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на закрилата на детето е председателят на Държавната агенция за закрила на детето.

(2) Държавната агенция за закрила на детето е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

(3) Агенцията се ръководи и представлява от председател, който се определя с решение на Министерския съвет.

(4) В дейността си председателят се подпомага от заместник-председател.

(5) Дейността, структурата, организацията на работа и съставът на агенцията се определят с правилник, приет от Министерския съвет по предложение на председателя.

Правомощия на председателя на Държавната агенция за закрила на детето

Чл. 17а. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) **(1)** (Предишен текст на чл. 17а – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Председателят на Държавната агенция за закрила на детето има следните правомощия:

1. (изм. – ДВ., бр. 28 от 2005 г., бр. 94 от 2005 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 50 от 2010 г., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) разработва съвместно с министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, министъра на културата, министъра на финансите, министъра на младежта и спорта, управителя на Националния осигурителен институт, секретаря на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет и с Националното сдружение на общините в Република България държавната политика за закрила на детето;

2. разработва и контролира изпълнението на национални и регионални програми за осъществяване закрилата на детето;

3. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) наблюдава и анализира провеждането на държавната политика за закрила на детето, дава методически указания на отделите „Закрила на детето“ в дирекциите „Социално подпомагане“ и осигурява методическото ръководство по спазване правата на детето;

4. (изм. – ДВ., бр. 63 от 2003 г., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

5. (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г. – относно думите „лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане“, отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

6. (изм. – ДВ., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) подпомага министъра на труда и социалната политика, министъра на здравеопазването, министъра на

образованието и науката, министъра на правосъдието и министъра на вътрешните работи при формирането и провеждането на политиката за интеграция с Европейския съюз в областта на закрилата на детето;

7. може да представлява държавата в международни организации и програми в областта на закрилата на детето при предоставени от Министерския съвет правомощия;

8. разработва и участва в обсъждането на проекти и на нормативни актове в областта на закрилата на детето;

9. (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) създава и поддържа национална информационна система, чието функциониране се урежда с правилника за прилагане на закона; системата съдържа данни:

а) за децата в риск;

б) за децата с изявени дарби;

в) от регистрите, водени от регионалните дирекции за социално подпомагане към Агенцията за социално подпомагане по реда на Семейния кодекс;

г) (отм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

д) за юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за детето;

е) за децата, необхванати от училище;

ж) (отм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

з) други данни от значение за закрила на детето;

10. подпомага дейността на юридическите лица с нестопанска цел по закрила на детето;

11. организира и провежда научноизследователска и образователна дейност в областта на закрилата на детето;

12. разработва правилник за структурата, организацията и дейността на Националния съвет за закрила на детето, който се приема от Министерския съвет;

13. организира и ръководи дейността на Националния съвет за закрила на детето в качеството си на председател на съвета;

14. (доп. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., изм. и доп., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) извършва контрол чрез организиране на проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини и ясли, центровете за подкрепа за личностно развитие, лечебни заведения, дирекции „Социално подпомагане“, доставчици на социални услуги за деца и на юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и при установяване на нарушение дава задължителни предписания за отстраняването им лично или чрез оправомощено от него лице;

15. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

16. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);

17. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) изгражда и поддържа хармонизиран телефонен номер с национално покритие за информирание, консултиране и помощ на деца;

18. (предишна т. 16 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) предоставя ежегодно в Министерския съвет доклад за дейността на агенцията;

19. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) извършва и други дейности, определени със закон или с акт на Министерския съвет.

(2) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Задължителните предписания по [ал. 1, т. 14](#) трябва да са придружени с методически указания за изпълнението им и механизъм за взаимодействие между отговорните институции.

(3) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., доп., бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Задължителните предписания по [ал. 2](#) могат да се обжалват пред съответния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Решението на съда е окончателно.

Национален съвет за закрила на детето

Чл. 18. (1) (Изм. – ДВ., бр. 75 от 2002 г., бр. 36 от 2003 г., бр. 28 от 2005 г., бр. 94 от 2005 г., бр. 103 от 2005 г., доп., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 50 от 2010 г., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Към Държавната агенция за закрила на детето се създава Национален съвет за закрила на детето с консултативни и координационни функции, в който участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на правосъдието, Министерството на външните работи, Министерството на образованието и науката, Министерството на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на културата, Министерството на младежта и спорта, Агенцията за социално подпомагане, Националната комисия за борба с трафика на хора, Националният съвет по наркотичните вещества, Националният статистически институт, Националният осигурителен институт, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на Националното сдружение на общините в Република България, както и на юридическите лица с нестопанска цел, които имат предмет на дейност закрила на децата.

(2) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Проектите на нормативни актове, които съдържат разпоредби, свързани с правата на децата, се внасят в Министерския съвет след предварително становище от Националния съвет за закрила на детето.

(3) (Предишна ал. 2 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Структурата, организацията и дейността на Националния съвет за закрила на детето се определят с правилник, приет от Министерския съвет.

Функции на агенцията

Чл. 19. (Отм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.).

Дирекция „Социално подпомагане“

Чл. 20. (1) (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) Специализиран орган за провеждане на политиката за закрила на детето в общината е дирекция „Социално подпомагане“, в която се създава отдел за закрила на детето.

(2) (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм. и доп., бр. 14 от 2009 г., доп., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Дирекция „Социално подпомагане“ работи в сътрудничество и координация с държавни органи,

доставчици на социални услуги и физически и юридически лица, които имат за предмет на дейност закрилата на детето.

Комисия за детето

Чл. 20а. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 82 от 2006 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 14 от 2009 г.) **(1)** (Изм. – ДВ., бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) Към всяка община се създава Комисия за детето с консултативни и координационни функции, в която участват представители на общинската администрация, областната дирекция на Министерството на вътрешните работи, регионалното управление на образованието, регионалната здравна инспекция, дирекция „Социално подпомагане“, местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, както и на юридическите лица с нестопанска цел и други, които осъществяват дейности по закрила на детето.

(2) Председател на комисията по [ал. 1](#) е кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице.

(3) Комисията по [ал. 1](#) е обединяващо и координиращо звено на политиките за всички деца на територията на общината и формира и осигурява осъществяването на местната политика по закрила на детето.

Функции на дирекция „Социално подпомагане“

Чл. 21. (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) **(1)** По този закон дирекция „Социално подпомагане“:

1. осъществява текущата практическа дейност по закрила на детето в общината и прави предложения до общинския съвет за общинска програма за закрила на детето;

2. определя и провежда конкретни мерки по закрилата на децата и контролира изпълнението им;

3. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) извършва проверки по жалби и сигнали за нарушаване правата на децата и дава задължителни предписания за отстраняването им при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона;

4. дава съвети и консултации по отглеждането и възпитанието на децата;

5. предоставя информация за предлаганите услуги и оказва съдействие и помощ на семействата и родителите на нуждаещите се деца;

6. съставя и поддържа в актуалност регистри за:

а) деца, нуждаещи се от специална закрила;

б) деца под полицейска закрила;

в) (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) деца, необхванати от училище;

г) деца, настанени в семейства на роднини или близки;

д) деца, настанени в приемни семейства;

е) (изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) деца, настанени в социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа;

ж) (отм. – ДВ., бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г.);

з) юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за закрила на детето;

и) (отм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.);

7. съдейства и сътрудничи на юридически лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност по закрила на детето;

8. подпомага професионалната ориентация и квалификация на децата в риск, включително на тези, които са завършили средното си образование след навършване на пълнолетие;

9. (изм. – ДВ., бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г.) организира обучение и консултации на приемни родители и участва в техния подбор;

10. сигнализира при нужда полицията, прокуратурата и съда, които са длъжни да предприемат незабавни действия за защита на децата;

11. организира незабавна помощ на деца, изпаднали в бедствена ситуация, включително и в случаите по [чл. 41](#) след изтичане на 48-часовата полицейска закрила;

12. прави предложения за назначаване на настойнически съвети и попечители;

13. (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) проучва кандидатите за осиновители от страната и дава писмено заключение за годността им да осиновят дете; дава мнение в случаите, предвидени в Семейния кодекс; организира консултации и обучение на кандидат-осиновители и осиновители и осигурява наблюдение на детето в следосиновителния период за срок две години от датата на осиновяването;

14. предявява искове за лишаване или ограничаване на родителски права в интерес на детето или встъпва като страна във вече заведени производства;

15. (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) в случаите по [чл. 15, ал. 6](#) изготвя писмени доклади и становища, като преди представянето на искащия орган с доклада се запознават родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за детето, както и детето, навършило 14 години, ако това не би навредило на неговия интерес.

(2) Директорът на дирекция „Социално подпомагане“ определя лицата, които да изпълняват функциите на представител по смисъла на [чл. 15, ал. 6](#).

(3) (Нова – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) На основание чл. 35, ал. 2 от Конвенцията от 1996 г. дирекция „Социално подпомагане“ по постоянния адрес на родителя, който е поискал от съответния компетентен орган да получи или запази правото си на лични отношения с дете, което няма обичайно местопребиваване в Република България, извършва проверка и изготвя заключение дали родителят е способен да упражнява това право, както и за условията, при които личните отношения могат да бъдат осъществявани.

Сътрудничество с органа по настойничество и попечителство

Чл. 22. Дирекция „Социално подпомагане“ работи в сътрудничество с органа по настойничество и попечителство.

ГЛАВА ТРЕТА „А“
ПРОИЗВОДСТВО ЗА ВРЪЩАНЕ НА ДЕТЕ ИЛИ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА
ПРАВОТО НА ЛИЧНИ ОТНОШЕНИЯ

(Нова – ДВ., бр. 59 от 2007 г.)

Чл. 22а. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Молбата за връщане на дете или за упражняване на правото на лични отношения по Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца, съставена в Хага на 25 октомври 1980 г. (ратифицирана със закон – ДВ., бр. 20 от 2003 г.) (ДВ., бр. 82 от 2003 г.), наричана по-нататък „Хагската конвенция“, се разглежда от Софийския градски съд в открито заседание, в което участват:

1. Министерството на правосъдието или лицето, направило искането;
2. заинтересованите лица;
3. прокурор.

(2) В производството по [ал. 1](#) дирекция „Социално подпомагане“ към общината по настоящия адрес на детето дава становище. Съдът изслушва детето съгласно [чл. 15](#).

(3) Министерството на правосъдието представлява молителя, когато молбата е подадена чрез него. То може да определи представител, който да действа от негово име.

Чл. 22б. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) Съдът може по направено искане или служебно да определи подходяща привременна мярка за закрила на детето с цел предотвратяване на по-нататъшни опасности за детето или вреди за страните.

Чл. 22в. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Съдът се произнася с решение в едномесечен срок от постъпването на молбата.

(2) В производството по [чл. 22а, ал. 1](#) съдът не разглежда по същество въпроса за упражняването на родителските права.

Чл. 22г. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Решението на Софийския градски съд подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд от лицата по [чл. 22а, ал. 1](#).

(2) В едномесечен срок от постъпването на жалбата съдът се произнася с решение, което е окончателно.

Чл. 22д. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) В това производство съдът може по своя инициатива да събира доказателства, както и да подпомага страните за упражняване на техните процесуални права.

Чл. 22е. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) Ако чуждестранният съд приложи [чл. 15](#) от Хагската конвенция, компетентният български орган за установяване неправомерността на прехвърлянето или задържането на дете е съдът, който е разгледал или разглежда въпросите относно родителските права, или Министерството на правосъдието, когато тези въпроси не са били предмет на съдебно производство.

Чл. 22ж. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Правилата на тази глава се прилагат съответно и по отношение на Конвенцията от 1996 г. относно родителската отговорност и мерките за закрила на децата.

(2) В случаите и при условията на чл. 8, 9 и 13 от Конвенцията от 1996 г. компетентният съд може, след като е бил сезиран пръв и прецени, че това е в

интерес на детето, да прехвърли компетентността си на по-късно сезирания чуждестранен съд или да приеме за разглеждане и постанови решение, когато чуждестранният съд, който е бил сезиран пръв, му я прехвърли.

(3) В случаите по [ал. 2](#) постановеното от чуждестранния съд решение подлежи на признаване и изпълнение по реда на глава трета „б“.

ГЛАВА ТРЕТА „Б“

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА ПРИЗНАВАНЕ И ДОПУСКАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЯ НА ЧУЖДЕСТРАННИ СЪДИЛИЩА И НА ДРУГИ ЧУЖДЕСТРАННИ ОРГАНИ, СВЪРЗАНИ С РОДИТЕЛСКИТЕ ПРАВА И МЕРКИТЕ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА

(Нова – ДВ., бр. 59 от 2007 г.)

Чл. 22з. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Молбата за признаване и допускане на изпълнение на решение на чуждестранен съд или на друг чуждестранен орган за упражняване на родителски права и за възстановяване упражняването на родителски права при неправомерно прехвърляне на дете, основаваща се на Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права от 1980 г., съставена в Люксембург на 20 май 1980 г. (ратифицирана със закон – ДВ., бр. 21 от 2003 г.) (ДВ., бр. 104 от 2003 г.), наричана по-нататък „Люксембургската конвенция“, се разглеждат от Софийския градски съд в открито заседание, в което участват:

1. Министерството на правосъдието;
2. страните по чуждестранното решение;
3. прокурор.

(2) [Алинея 1, т. 1](#) не се прилага, когато молителят е сезирал пряко съда.

(3) В производството по [ал. 1](#) дирекция „Социално подпомагане“ към общината по настоящия адрес на детето дава становище. Съдът изслушва детето съгласно [чл. 15](#).

(4) Съдът може по направено искане или служебно да определи подходяща привременна мярка за закрила на детето с цел предотвратяване на по-нататъшни опасности за детето или вреди за страните.

Чл. 22и. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Съдът спира производството по [чл. 22ж, ал. 1](#), когато:

1. решението е предмет на обжалване;
2. в български съд има висящо производство по съществува на спора, което е започнало преди производството в държавата, където е постановено решението, чието признаване и/или допускане на изпълнение се иска;
3. друго решение относно упражняване на родителските права е предмет на производство по признаване и/или допускане на изпълнението му.

(2) В случаите по [ал. 1, т. 2](#) съдът уведомява незабавно съответния съд, който е длъжен да се произнесе в едномесечен срок от уведомлението.

Чл. 22к. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) Съдът се произнася с решение в едномесечен срок от постъпването на молбата.

(2) Решението на съда подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд.

(3) Софийският апелативен съд се произнася с решение в срока по [ал. 1](#). Решението е окончателно.

Чл. 22л. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) (1) По реда на тази глава може да се иска признаване и допускане на изпълнение на решение за упражняване на родителските права, постановено след прехвърлянето на детето, ако с решението това прехвърляне е обявено за неправомерно.

(2) Признаването и изпълнението на решение на друга държава – страна по Люксембургската конвенция, се отказва в случаите по [чл. 8](#) и [9](#), когато са налице предпоставките по [чл. 10, ал. 1](#) от конвенцията.

(3) Признаването и изпълнението на решението се допуска само и доколкото то е изпълняемо в държавата, където е постановено.

Чл. 22м. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) Доколкото няма особени правила за това производство, прилагат се правилата на общото исково производство в Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 22н. (Нов – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) Правилата на тази глава се прилагат съответно и по отношение на Конвенцията от 1996 г. относно признаването и изпълнението на решения на чуждестранни съдилища и на други чуждестранни органи.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА МЕРКИ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Мерки за закрила в семейна среда

Чл. 23. Мерките за закрила в семейна среда се изразяват във:

1. осигуряване на педагогическа, психологическа и правна помощ на родителите или лицата, на които са възложени родителски функции, по проблеми, свързани с отглеждането, възпитанието и обучението на децата;

2. (изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) насочване към подходящи социални услуги;

3. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) консултиране и информирание на детето в съответствие с неговата възраст и със степента на неговото развитие;

4. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) консултиране и съдействие по въпроси на социалното подпомагане и социалните услуги;

5. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) съдействие за подобряване на социално-битовите условия;

6. социална работа за улесняване връзките между децата и родителите и справяне с конфликти и кризи в отношенията;

7. проучване индивидуалните възможности и интереси на детето и насочването му към подходящо учебно заведение;

8. съдействие за устройване на подходяща работа на нуждаещи се навършили 16-годишна възраст, при установените в трудовото законодателство условия;

9. насочване на детето към подходящи форми за ангажиране на свободното му време;

10. съдействие на осиновителите при подготовката им за изпълнение на родителските им функции, самото осиновяване, както и защита правата на детето при прекратяване на осиновяването;

11. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) съдействие на лицата, които полагат грижи за деца, при подготовката и изпълнението на техните функции.

Предоставяне на мерки за закрила в семейна среда

Чл. 24. (1) (Изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Мерките за закрила по [чл. 23](#) се предприемат от дирекция „Социално подпомагане“ по искане на родителите, настойниците, попечителите, лицата, които полагат грижи за детето, или на самото дете, както и по преценка на дирекция „Социално подпомагане“ и се осъществяват от доставчици на социални услуги за деца или от дирекция „Социално подпомагане“.

(2) Мерките за закрила по [ал. 1](#) могат да се предоставят и в съчетание с други мерки за закрила по този закон.

Основания за настаняване извън семейството

Чл. 25. (1) (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишен текст на чл. 25, бр. 14 от 2009 г.) Може да бъде настанено извън семейството дете:

1. чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени;

2. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) чиито родители, настойници или попечители без основателна причина трайно не полагат грижи за детето;

3. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) чиито родители, настойници или попечители се намират в трайна невъзможност да го отглеждат;

4. което е жертва на насилие в семейството и съществува сериозна опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;

5. (нова – ДВ., бр. 59 от 2007 г.) в случаите по чл. 11 от Конвенцията от 1996 г.;

6. (нова – ДВ., бр. 28 от 2011 г.) чиито родители, настойници или попечители са се съгласили и отказват да прекратят участието му в предаване по смисъла на Закона за радиото и телевизията и с това се създава опасност за неговото физическо, психическо, нравствено и социално развитие.

(2) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Настаняването на детето извън семейството се налага като мярка за закрила след изчерпване на всички възможности за закрила в семейството освен в случаите, когато се налага спешното му извеждане.

Настаняване извън семейството

Чл. 26. (1) (Доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Настаняването на дете в семейство на роднини или близки, в приемно семейство или в социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа се извършва от съда. До произнасяне на съда дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето извършва временно настаняване по административен ред.

(2) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) Искането за мерките по [ал. 1](#) пред съда се прави от дирекция „Социално подпомагане“, прокурора или родителя пред районния съд.

(3) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Искането за настаняване, направено от дирекция „Социално подпомагане“, се придружава от:

1. доклад от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето;
2. декларациите от роднините или близките на детето в случаите по [чл. 27, ал. 3](#) и [4](#);
3. справка от регистъра на дирекция „Социално подпомагане“ за вписаните приемни семейства, при които могат да бъдат настанени деца.

(4) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Когато искането се прави от прокурора или от родител, съдът служебно изисква от дирекция „Социално подпомагане“ документите по [ал. 3](#).

(5) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Ползването на социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа от дете заедно с негов родител се извършва въз основа на направление от дирекция „Социално подпомагане“.

Временно настаняване по административен ред

Чл. 27. (1) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., доп., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Настаняването на дете в семейство на роднини или близки, в приемно семейство и в социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа се извършва със заповед на директора на дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето.

(2) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г.) В едномесечен срок от издаването на заповедта по [ал. 1](#) дирекция „Социално подпомагане“ прави искане до районния съд по настоящия адрес на:

1. детето – при спешни мерки;
2. родителите – във всички останали случаи.

(3) (Предишна ал. 2, изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) В случаите на настаняване в семейство на роднини или близки се взема съгласието на лицето, при което ще бъде настанено детето, и се проучва неговата годност. Съгласието на приемащото лице се изразява с декларация по образец.

(4) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Несъгласието на роднините или близките да отглеждат детето се удостоверява от тях с декларация по образец.

(5) (Предишна ал. 3, изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 4, изм., бр. 14 от 2009 г., бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) В случаите на настаняване в приемно семейство настаняването се извършва след проверка относно годността на лицата, кандидатстващи за приемно семейство. След настаняването по административен ред се сключва договор между приемното семейство и общината, лицензиран доставчик на социални услуги по [чл. 34а](#) или дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на приемното семейство.

(6) (Изм. – ДВ., бр. 30 от 2006 г., предишна ал. 4, бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 5, бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 71 от 2020 г.) Актовете на директора на дирекция

„Социално подпомагане“ се издават по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Оспорване на заповедта за временно настаняване по административен ред

Чл. 27а. (Нов – ДВ., бр. 71 от 2020 г.) **(1)** Заповедта на директора на дирекция „Социално подпомагане“ по чл. 27, ал. 1, включително в случаите на спешно настаняване извън семейството, подлежи на предварително изпълнение по силата на закона, но може да се обжалва от родителите на детето в 14-дневен срок от съобщаването.

(2) Директорът на дирекция „Социално подпомагане“ изпраща жалбата в съда в първия работен ден, следващ получаването ѝ.

(3) Административното дело се образува в тридневен срок и се насрочва в 7-дневен срок от постъпването на жалбата в съда.

(4) Сроковете по Административнопроцесуалния кодекс за отстраняване на нередовност на жалбата, представяне на писмен отговор по жалбата, представяне на заключение на вещо лице и за призоваване на страните не се прилагат. Съдът определя срок за извършване на съответното процесуално действие, който не може да е по-кратък от три дни и по-дълъг от 7 дни.

(5) Съдът постановява решение в 7-дневен срок от заседанието, в което е приключило разглеждането на делото.

(6) Решението по ал. 5 подлежи на касационно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(7) Административното дело се прекратява, ако преди постановяване на решението е налице влязло в сила решение по чл. 28, ал. 4 за настаняване на дете по съдебен ред.

Настаняване по съдебен ред

Чл. 28. (1) (Доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., изм. и доп., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Исканията за настаняване на дете в семейство на роднини или близки, в приемно семейство и в социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа са подсъдни на районния съд по настоящия адрес на детето.

(2) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) В производството по [ал. 1](#) съдът може да събира доказателства по своя инициатива.

(3) (Доп. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 2, бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 71 от 2020 г.) Съдът разглежда незабавно искането в открито заседание с участието на:

1. органите или лицата, направили искането;
2. детето при спазване разпоредбата на [чл. 15](#);
3. родителите или настойника/попечителя на детето.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Съдът се произнася в едномесечен срок с решение, което се обявява на страните и се изпълнява незабавно. При определяне на мерките за закрила на детето съдът следва поредността по [чл. 26, ал. 1](#), освен ако това не е в интерес на детето.

(5) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 4, изм., бр. 14 от 2009 г.) В решението по [ал. 4](#) задължително се посочва срокът на настаняването.

(6) (Предишна ал. 4 – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 5, бр. 14 от 2009 г.) Решението подлежи на обжалване пред окръжния съд в седемдневен срок. В случай на подадена жалба или протест съдът насрочва делото в срок не по-дълъг от седем дни. Окръжният съд се произнася с решение, което е окончателно.

(7) (Предишна ал. 5 – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 6, бр. 14 от 2009 г.) Съдът може да промени постановената мярка по искане на лицата по [чл. 26, ал. 2](#), ако това е в интерес на детето.

Основания за прекратяване на настаняването

Чл. 29. Настаняването извън семейството се прекратява:

1. при разваляне на договора;
2. с изтичане на срока;
3. при взаимно съгласие на страните по договора;
4. с осиновяването на детето;
5. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) с навършването на пълнолетие от детето, а ако учи – до завършването на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст;
6. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) с отпадане на основанията по [чл. 25, ал. 1](#);
7. при смърт на съпружките или на лицето от приемното семейство;
8. при промяна на мярката за закрила;
9. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) при промяна в обстоятелствата, свързани с детето, ако е в негов интерес;
10. (нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 9, бр. 14 от 2009 г.) при смърт на лицето/лицата от семейството на роднини или близки;
11. (нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 10, бр. 14 от 2009 г.) при смърт на детето.

Ред за прекратяване на настаняването

Чл. 30. (1) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) Настаняването се прекратява от районния съд по искане на приемното семейство, на семейството на роднини или близки, на дирекция „Социално подпомагане“, на родителите на детето или на прокурора, освен в случаите по [чл. 29, т. 4, 5, 7, 10](#) и [11](#).

(2) (Изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Прекратяване на настаняването може да се извърши временно от дирекция „Социално подпомагане“ до произнасянето на съда. В този случай дирекция „Социално подпомагане“ може да вземе решение относно бъдещото отглеждане и възпитание на детето или да приеме друга временна мярка за закрила, ако по този начин се осигурява най-добрият интерес на детето.

(3) Решението на районния съд може да се обжалва пред окръжния съд. Обжалването не спира изпълнението. Решението на окръжния съд е окончателно и не подлежи на касационно обжалване.

(4) Решението за прекратяване на настаняването се изпълнява по административен ред.

Промяна на мярката за закрила

Чл. 30а. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) При промяна на

мярката за закрила на детето по [чл. 4, ал. 1, т. 2, 4 и 5](#) се спазва редът за настаняване по [чл. 26-28](#).

Приемно семейство

Чл. 31. (Доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., бр. 38 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм., бр. 14 от 2009 г., бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г.) **(1)** Приемно семейство са двама съпрузи или отделно лице, при което се настанява дете за отглеждане съгласно договор по [чл. 27](#). Съпрузите или лицето от приемното семейство не са носители на родителските права и задължения.

(2) Утвърждаването на кандидатите за приемно семейство се извършва от Комисията по приемна грижа, която се създава към регионалната дирекция за социално подпомагане.

(3) Регионалната дирекция за социално подпомагане поддържа регистър на утвърдените приемни семейства.

(4) (Изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Приемното семейство може да бъде и професионално, като в този случай то трябва да притежава и допълнителна квалификация за отглеждане на деца, придобита по реда на наредбата по [ал. 6](#), и да сключи договор с общината, лицензиран доставчик на социални услуги по [чл. 34а](#) или дирекция „Социално подпомагане“.

(5) Условието и редът за финансиране на професионалното приемно семейство се определят с правилника за прилагане на закона.

(6) Условието и редът за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях, както и съставът, организацията и функциите на Комисията по приемна грижа се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика.

Лица, които не могат да кандидатстват за приемно семейство

Чл. 32. Не могат да кандидатстват за приемно семейство лица:

1. които не са навършили пълнолетие;
2. поставени под запрещение;
3. които са били лишени от родителски права или чиито родителски права са били ограничени, освен ако това е било по обективни причини и родителските им права са възстановени;
4. които не могат да бъдат настойници;
5. настойници или попечители, както и приемни семейства, отстранени от тази дейност поради виновно неизпълнени задължения;
6. които не са годни да изпълняват родителски функции поради липса на лични качества за възпитаване на дете и на материални условия за отглеждането и развитието на дете;
7. които са осиновители при прекратяване на осиновяването по тяхна вина по реда на Семейния кодекс;
8. (изм. – ДВ., бр. 70 от 2004 г.) които страдат от СПИН и болести по чл. 61, ал. 1 и чл. 146, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за здравето;
9. (нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) които са осъждани за умишлено престъпление от общ характер;

10. (нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) срещу които има образувано наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер.

Отношения с родителите по произход

Чл. 33. (1) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) Приемното семейство и семейството на роднини или близки са задължени да дават сведения на родителите за детето и да им съдействат за личните им отношения с него. Ако такива отношения са в интерес на детето, районният съд се произнася по техния режим с определение.

(2) (Доп. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) Определението по [ал. 1](#) може да се обжалва по реда на Гражданския процесуален кодекс от родителите, детето, прокурора, дирекция „Социално подпомагане“, семейството на роднини или близки или приемното семейство.

Изразяване на мнение

Чл. 34. (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) Приемното семейство и семейството на роднини или близки имат право да изразят мнение преди постановяване на решение, което се отнася до промяна на мярката за закрила на детето.

Приемна грижа

Чл. 34а. (Нов – ДВ., бр. 38 от 2006 г., доп., бр. 14 от 2009 г., изм. и доп., бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Приемната грижа е мярка за закрила на детето по [чл. 4, ал. 1](#) за отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено в семейство на роднини или близки или в приемно семейство.

(2) Семействата на роднини или близки, кандидатите за приемни семейства и утвърдените приемни семейства се подкрепят чрез социални услуги, включващи дейности за набиране и оценяване на кандидати за приемни семейства, обучение, взаимно адаптиране, подкрепа и наблюдение на отглеждането на детето.

(3) Социалните услуги по [ал. 2](#) се предоставят от общините и от доставчиците на социални услуги, лицензирани по реда на Закона за социалните услуги.

(4) Дейностите по [ал. 2](#) се извършват от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на семейството само в случаите, когато общината не предоставя социални услуги, които включват тези дейности, и когато няма лицензирани доставчици, които предоставят такива социални услуги.

Резидентна грижа

(Загл. изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.)

Чл. 35. (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Предоставянето на резидентна грижа на децата се извършва само в случаите, когато са изчерпани възможностите за оставане на детето в домашна и семейна среда и възможностите за прилагане на мерки за закрила на детето в семейна среда.

Контрол

Чл. 36. Директорът на дирекция „Социално подпомагане“ извършва текущ контрол по ефективността на предприетите мерки.

Уведомяване за непосредствен риск от изоставяне

Чл. 36а. (Нов – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) **(1)** Всеки, на когото стане известно, че съществува непосредствен риск от изоставяне на дете или че дете е пренебрегвано, е длъжен незабавно да подаде сигнал до дирекция „Социално подпомагане“.

(2) Сигналът по [ал. 1](#) се проверява незабавно при условия и по ред, определени в наредбата по [чл. 5, ал. 2](#).

Действия при непосредствен риск от изоставяне на дете след раждане

Чл. 36б. (Нов – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) **(1)** Управителят на лечебно заведение, в което има родилно отделение, и личният лекар на бременна жена, на които е станало известно, че съществува непосредствен риск от изоставяне на дете веднага след раждането, са длъжни незабавно да подадат сигнал до дирекция „Социално подпомагане“.

(2) Управителят на лечебното заведение, в което има родилно отделение, възлага с писмена заповед на лице от персонала на родилното отделение задължението за уведомяване по [ал. 1](#), осигурява достъп до майката и детето и оказва съдействие за проверката на сигнала.

(3) Управителят на лечебно заведение, където е предадено, намерено, изоставено или подхвърлено новородено живо дете, има задължението по [ал. 1](#).

(4) Управителят на лечебното заведение, в което има родилно отделение, не може да изписва детето до изтичането на срока за проверка на сигнала по [чл. 36а, ал. 2](#).

(5) Сигналът се проверява незабавно при условия и по ред, определени в наредбата по [чл. 5, ал. 2](#).

Предотвратяване на изоставяне на дете с увреждане

Чл. 36в. (Нов – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) **(1)** Началникът на родилното отделение, където е родено дете с увреждане, или определено от него медицинско лице информира незабавно и по подходящ начин след установяване на увреждането родителите на детето.

(2) Медицинските лица в родилното отделение, където е родено дете с увреждане, са длъжни да положат усилия да мотивират родителите да не изоставят детето си, както и да им предоставят пълна информация за състоянието на детето, за възможните лечения, за последиците за неговото развитие и за необходимите грижи.

(3) Началникът на родилното отделение информира незабавно дирекция „Социално подпомагане“ и доставчик на социални услуги за ранна интервенция на уврежданията с цел оказване на първоначалната подкрепа на родителите и детето с увреждане.

Координационен механизъм при насилие

Чл. 36г. (Нов – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) **(1)** За осигуряване на защита на дете в риск или жертва на насилие или експлоатация дирекция „Социално подпомагане“ създава мултидисциплинарен екип, членовете на който работят заедно до приключване на случая и който

разработва план за действие за защита на детето или за предотвратяване на насилието.

(2) До изтичането на 24 часа от получаване на сигнал за дете в риск или жертва на насилие или експлоатация социален работник, определен от директора на дирекция „Социално подпомагане“, прави оценка на сигнала. При потвърждаване на информацията социалният работник уведомява устно по телефон, включително мобилен, и писмено по пощата, по електронна поща или факс членовете на екипа по [ал. 1](#), като определя дата и час за събиране на екипа.

(3) (Изм. – ДВ., бр. 71 от 2020 г.) Водещ на екипа по [ал. 1](#) е социалният работник, определен от директора на дирекция „Социално подпомагане“. В екипа задължително участват представител на районното управление на Министерството на вътрешните работи (районен инспектор, инспектор от детска педагогическа стая или оперативен работник), на районната прокуратура и представител на общината. По преценка на водещия на екипа се канят за участие представител на регионалната здравна инспекция, личният лекар на детето или представител на болницата, откъдето е постъпил сигнал по случая, представител на регионалното управление по образованието и на училището, детската градина или друга образователна институция и представител на доставчика на финансираната от държавния бюджет социална услуга, която детето ползва.

(4) Кметът на общината подпомага координацията на дейността на мултидисциплинарния екип.

Защита на дете – жертва на насилие или експлоатация

Чл. 36д. (Нов – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) (1) Защитата на дете в риск или жертва на насилие или експлоатация се предприема след проучване на случая от мултидисциплинарния екип и съгласно предложения от него план за действие по [чл. 36г, ал. 1](#).

(2) Планът за действие съдържа здравни, социални и образователни услуги за превенция на насилието или за възстановяване на детето.

(3) Когато насилието е извършено от родител, от лице, на което са възложени грижите за детето, или от лице, на което детето е поверено, на детето-жертва може да се предостави закрила с настаняване извън семейството в социална услуга за деца, пострадали от насилие или жертви на трафик. В решението на съда се постановяват мерки по отношение на родителските права и насочване на родителите към социални услуги за повишаване на родителския капацитет по предложение на дирекция „Социално подпомагане“.

(4) Когато насилието е извършено от родител, от лице, на което са възложени грижите за детето, или от лице, на което детето е поверено, дирекция „Социално подпомагане“ може да се обърне към съда или прокурор за предприемане на мерки по отношение на извършителя по Закона за защита от домашното насилие.

(5) При данни за извършено престъпление дирекция „Социално подпомагане“ изпраща сигнал до районната прокуратура за предприемане на мерки по отношение на извършителя по Наказателния кодекс.

(6) Когато насилието или експлоатацията на детето са извършени от лице, на което детето е поверено за предоставяне на грижи, защита, лечение или обучение на

основание на съдебно решение, трудов или друг договор, органите на прокуратурата при внасяне на преписката в съда информират незабавно дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето и съответния работодател за незабавно отделяне на това лице от детето или от децата.

Полицейска закрила

Чл. 37. (1) Предоставянето на полицейска закрила на дете се осъществява от специализираните органи на Министерството на вътрешните работи.

(2) (Отм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.).

Основания

Чл. 38. (Доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Полицейската закрила е спешна мярка, която се взема, когато детето е:

1. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) обект на престъпления или има непосредствена опасност за живота или здравето му, както и когато има опасност то да се окаже въвлечено в престъпление;

2. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) изгубено или е в безпомощно състояние;

3. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) останало без надзор.

Мерки за полицейска закрила

Чл. 39. (1) Специализираните органи на Министерството на вътрешните работи могат:

1. да настанят детето в специални помещения, като не се допуска контакт с лица, общуването с които може да има вредно въздействие върху него;

2. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) да настанят детето в социални услуги за резидентна грижа, като при необходимост му бъде осигурена охрана;

3. (изм. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) да върнат детето при родителите му или лицата, които полагат грижи за детето.

(2) Специализираните органи по [ал. 1](#) запознават и обясняват на детето по разбираем за него начин предприетите мерки и основанията за тях.

(3) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г.) Органите по [ал. 1](#) могат да извършват проверки при получаване на информация и сигнали за наличие на обстоятелствата по [чл. 38](#).

Уведомяване

Чл. 40. Полицейските органи, предприели закрилата, уведомяват незабавно:

1. (доп. – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) родителите на детето, настойниците, попечителите или лицата, които полагат грижи за детето;

2. дирекция „Социално подпомагане“, в чийто район е предприета закрилата;

3. (изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето;

4. прокуратурата;

5. (нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по настоящия адрес на детето.

Срок

Чл. 41. (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., бр. 14 от 2009 г.) Полицейска закрила се предоставя за срок до 48 часа.

Издирване на изчезнало дете

Чл. 42. Действията по издирване на изчезнало дете се предприемат незабавно.

Наредба

Чл. 43. Условията и редът за предоставяне на полицейска закрила се уреждат с наредба, издадена от министъра на вътрешните работи, след съгласуване с Държавната агенция за закрила на детето.

Специализирана закрила на деца на обществени места

Чл. 43а. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., доп., бр. 38 от 2006 г., отм., бр. 14 от 2009 г.).

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА „А“ ЛИЦЕНЗИРАНЕ

(Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.)

Чл. 43б. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., бр. 8 от 2016 г., бр. 17 от 2018 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43в. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 38 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп., бр. 8 от 2016 г., изм. и доп., бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм., бр. 17 от 2018 г., бр. 85 от 2017 г., доп., бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43г. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 8 от 2016 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43д. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 38 от 2006 г., доп., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 8 от 2016 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43е. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 30 от 2006 г., бр. 8 от 2016 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43ж. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 51 от 2011 г., бр. 8 от 2016 г., бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., бр. 17 от 2018 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43з. (Нов – ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм., бр. 38 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г. – относно думата „Лицата“, бр. 8 от 2016 г., бр. 17 от 2018 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

Чл. 43и. (Нов – ДВ., бр. 8 от 2016 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

ГЛАВА ПЕТА

ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Източници за финансиране

Чл. 44. (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) **(1)** Финансирането на дейностите по закрила на детето се осъществява от:

1. (изм. – ДВ., бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) държавния бюджет;
2. общинските бюджети;
3. национални и международни програми и споразумения в областта на грижата за деца;

4. дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица;

5. (изм. – ДВ., бр. 51 от 2011 г.) фонд „Социална закрила“;

6. други източници.

(2) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Дирекции „Социално подпомагане“ към Агенцията за финансови помощи при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

(3) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Помощите се отпускат със заповед на директора на дирекция „Социално подпомагане“ към Агенцията за социално подпомагане.

(4) Помощите се предоставят в пари и са еднократни и месечни.

(5) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

(6) (Изм. – ДВ., бр. 38 от 2006 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Помощите са предназначени за подкрепа на детето и семейството с цел превенция и реинтеграция, отглеждане на детето в семейства на роднини или близки и в приемни семейства.

(7) (Изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Помощите се освобождават от данъци и такси и от тях не могат да се правят удръжки.

Чл. 44а. (Нов – ДВ., бр. 63 от 2003 г., отм., бр. 115 от 2004 г.).

ГЛАВА ШЕСТА

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Санкции

Чл. 45. (1) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г., доп., бр. 58 от 2019 г., изм., бр. 99 от 2020 г.) Който извърши нарушение на [чл. 5б, ал. 3](#), се наказва с глоба или имуществена санкция от 2000 до 4000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление. При повторно нарушение се предприемат принудителни мерки за временно спиране на дейността за определен срок, но не по-дълъг от една година.

Закон за закрила на детето

(2) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г., доп., бр. 42 от 2010 г., в сила от 02.06.2010 г., изм., бр. 40 от 2012 г., в сила от 01.06.2012 г.) Който допусне от 22,00 ч. до 6,00 ч. дете в управляван от него търговски обект в нарушение на [чл. 8, ал. 3](#) и [4](#), се наказва с глоба или имуществена санкция от 2000 до 5000 лв., а при повторно нарушение – с глоба или имуществена санкция от 5000 до 8000 лв.

(3) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г., доп., бр. 42 от 2010 г., в сила от 02.06.2010 г., изм., бр. 40 от 2012 г., в сила от 01.06.2012 г.) Родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, което наруши [чл. 8, ал. 3](#), или родител, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, което не осигури придружител по [чл. 8, ал. 4](#), се наказва с глоба или имуществена санкция от 300 до 500 лв., а при повторно нарушение – с глоба или имуществена санкция от 500 до 1000 лв.

(4) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Който в нарушение на [чл. 8, ал. 7](#) остави без надзор и достатъчна грижа дете до 12-годишна възраст, за което полага грижи, с което създава опасност за неговото физическо, психическо и нравствено развитие, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв. за първо нарушение, а при повторно нарушение – с глоба от 2000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

(5) (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 4, изм., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.)

(6) (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 1, изм. и доп., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 5, изм., бр. 14 от 2009 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Който не изпълни задължение по този закон извън случаите по [ал. 1](#) – 4, се наказва с глоба от 500 до 1000 лв. – за първо нарушение, и от 1000 до 2000 лв. – при повторно нарушение, ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

(7) (Изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна ал. 2, изм., бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 6, изм., бр. 14 от 2009 г.) За неизпълнение на задължение от длъжностно лице глобата е в размер от 500 до 1000 лв. – за първо нарушение, и от 1000 до 2000 лв. – при повторно нарушение, ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон и деянието не съставлява престъпление.

(8) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.)

(9) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Който не изпълни влязло в сила задължително предписание по този закон, се наказва с глоба или имуществена санкция от 2000 до 5000 лв., а при повторно нарушение – с глоба или имуществена санкция от 5000 до 10 000 лв.

(10) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.)

(11) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) Лице, което в нарушение на [чл. 7, ал. 1](#) и [2](#) не уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи за нуждата от закрила на дете, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв. за първо нарушение, а при повторно нарушение

– с глоба от 2000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

(12) (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2011 г.) Който в нарушение на разпоредбите на [чл. 11а](#) разпространява сведения и данни за личността на дете, се наказва с глоба от 1000 до 3000 лв., съответно с имуществена санкция от 3000 до 5000 лв., а при повторно нарушение – с глоба от 3000 до 5000 лв., съответно с имуществена санкция от 5000 до 10 000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

(13) (Нова – ДВ., бр. 47 от 2009 г., в сила от 01.10.2009 г.) Длъжностно лице, което не изпълни задължение по [чл. 27, ал. 2](#), ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба в размер от 1000 до 2000 лв. – за първо нарушение, и от 1500 до 3000 лв. – при повторно нарушение.

(14) (Нова – ДВ., бр. 59 от 2010 г.) Родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, който наруши [чл. 8, ал. 9](#), се наказва с глоба от 250 до 500 лв. за първо нарушение, а при повторно нарушение – с глоба от 500 до 1000 лв.

(15) (Нова – ДВ., бр. 28 от 2011 г.) Родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете, което в нарушение на [чл. 8, ал. 10](#) допусне участието на дете в предаване по смисъла на Закона за радиото и телевизията и с това създаде опасност за неговото физическо, психическо, нравствено и/или социално развитие, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв., а при повторно нарушение – с глоба от 2000 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или деянието не съставлява престъпление.

(16) (Нова – ДВ., бр. 99 от 2020 г.) Който допусне нарушение на [чл. 5б, ал. 4](#), се наказва с глоба от 300 до 500 лв., съответно с имуществена санкция от 2000 до 4000 лв.

Приходи от наложени санкции

Чл. 45а. (Нов – ДВ., бр. 38 от 2006 г., доп., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Приходите от глоби и имуществени санкции, наложени по този закон, постъпват в Националната здравноосигурителна каса – за дейности във връзка с лечението на деца, финансирани с трансфери от бюджета на Министерството на здравеопазването.

Производство

Чл. 46. (Изм. и доп. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 69 от 2008 г., бр. 14 от 2009 г.) (1) (Изм. – ДВ., бр. 99 от 2020 г.) Нарушенията по [чл. 45, ал. 1-4](#) и [16](#) се установяват с акт от полицейските органи, а наказателното постановление се издава от директора на областната дирекция на Министерството на вътрешните работи или от оправомощено от него длъжностно лице.

(2) (Изм. – ДВ., бр. 59 от 2010 г., бр. 28 от 2011 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) Нарушенията по [чл. 45, ал. 6, 11, 12, 14](#) и [15](#)

се установяват с акт от служител от Главна дирекция „Контрол по правата на детето“ към Държавната агенция за закрила на детето, а наказателното постановление се издава от председателя на Държавната агенция за закрила на детето или от оправомощено от него длъжностно лице.

(3) (Доп. – ДВ., бр. 47 от 2009 г., в сила от 01.10.2009 г.) Нарушенията по [чл. 45, ал. 7](#) и [13](#) се установяват:

1. на длъжностно лице от дирекция „Социално подпомагане“ – с акт на инспектор от Агенцията за социално подпомагане, а наказателното постановление се издава от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане или от оправомощено от него длъжностно лице;

2. на останалите длъжностни лица – с акт от служител от Главна дирекция „Контрол по правата на детето“ на Държавната агенция за закрила на детето, а наказателното постановление се издава от председателя на Държавната агенция за закрила на детето или от оправомощено от него длъжностно лице.

(4) Нарушенията по [чл. 45, ал. 9](#) се установяват:

1. с акт на социален работник от дирекция „Социално подпомагане“ – за неизпълнение на задължителни предписания по [чл. 21, ал. 1, т. 3](#), а наказателното постановление се издава от директора на дирекция „Социално подпомагане“ или от оправомощено от него длъжностно лице;

2. (изм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) с акт от служител от Главна дирекция „Контрол по правата на детето“ на Държавната агенция за закрила на детето – за неизпълнение на задължителни предписания по [чл. 17а, т. 14](#), а наказателното постановление се издава от председателя на Държавната агенция за закрила на детето или от оправомощено от него длъжностно лице.

(5) При установяване на нарушения лицата по [ал. 2-4](#) могат да търсят съдействие от полицейските органи на Министерството на вътрешните работи.

(6) Актовете за установяване на нарушения и наказателните постановления се съставят и обжалват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г.) „**Закрила на детето**“ е система от законодателни, административни и други мерки за гарантиране правата на всяко дете.

2. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 17 от 2019 г.) „**Сведения и данни за личността на дете**“ е всяка информация за детето по смисъла на чл. 4, т. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.).

3. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) **„Други лица, които полагат грижи за детето“** са семейство на роднини и близки или приемно семейство, при които детето е настанено по реда на чл. 26, както и останалите лица, при които детето пребивава по настоящ адрес.

4. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) **„Хармонизиран телефонен номер с национално покритие за информиране, консултиране и помощ на деца“** е хармонизиран номер със социална значимост от обхват 116 за оказване помощ за деца, достъпна посредством безплатен телефонен номер.

5. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) **„Най-добър интерес на детето“** е преценка на:

- а) желанията и чувствата на детето;
- б) физическите, психическите и емоционалните потребности на детето;
- в) възрастта, пола, миналото и други характеристики на детето;
- г) опасността или вредата, която е причинена на детето или има вероятност да му бъде причинена;
- д) способността на родителите да се грижат за детето;
- е) последиците, които ще настъпят за детето при промяна на обстоятелствата;
- ж) други обстоятелства, имащи отношение към детето.

6. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) **„Грижата“** е съвкупност от всички действия, произтичащи от правата и задълженията на родителите, настойниците, попечителите и лицата, при които детето живее по силата на друго законно основание, за гарантиране на неговите права и защита на неговите интереси.

7. (Предишна т. 1 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 2, бр. 14 от 2009 г.) **„Семейна среда“** е биологичното семейство на детето или семейството на осиновителите, бабата и дядото или близките на детето, или приемно семейство, при което то се настанява по реда на чл. 26.

8. (Предишна т. 2 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 3, бр. 14 от 2009 г., изм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) **„Услуги“** по смисъла на чл. 23 са социалните услуги по чл. 15, т. 1 – 7 от Закона за социалните услуги.

9. (Предишна т. 3 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., отм., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 4, бр. 14 от 2009 г.).

10. (Предишна т. 4, изм. – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 5, бр. 14 от 2009 г., отм., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.).

11. (Предишна т. 5 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 6, изм., бр. 14 от 2009 г.) **„Дете в риск“** е дете:

- а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
- б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унизително отношение или наказание в или извън семейството му;
- в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- г) (отм. – ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.);
- д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

12. (Предишна т. 6 – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 7, бр. 14 от 2009 г.) **„Дете с изявиени дарби“** е дете, което е показало трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

13. (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 8, изм., бр. 14 от 2009 г.) **„Превенция“** е закрила на детето чрез информизиране, съдействие, подпомагане и услуги.

14. (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 9, изм., бр. 14 от 2009 г., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.) **„Реинтеграция“** е процес на трайно връщане на детето от настъпяване извън семейството по чл. 4, ал. 1, т. 2, 4 и 5 в биологичното семейство или осиновяването му.

15. (Нова – ДВ., бр. 36 от 2003 г., предишна т. 10, бр. 14 от 2009 г.) **„Настоящ адрес на дете“** е адресът, на който детето пребивава.

16. (Нова – ДВ., бр. 38 от 2006 г., предишна т. 11, бр. 14 от 2009 г.) **„Повторно нарушение“** е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за същото по вид нарушение.

17. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) **„Специализирана закрила на обществени места“** е създаването на условия, които не застрашават физическото, психическото и нравственото развитие на децата.

18. (Нова – ДВ., бр. 14 от 2009 г.) **„Годност“** е материални и личностни качества на лицето, което полага грижи за детето.

19. (Нова – ДВ., бр. 58 от 2019 г.) **„Тютюневи изделия“** са изделията по смисъла на § 1, т. 4 от допълнителните разпоредби на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия.

20. (Нова – ДВ., бр. 58 от 2019 г.) **„Изделия, свързани с тютюневите изделия“** са изделията по смисъла на § 1, т. 8 от допълнителните разпоредби на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия.

21. (Нова – ДВ., бр. 99 от 2020 г.) **„Изделия за пушене, различни от тютюневи изделия“** са вещества, субстанции и изделия на базата на растения, билки или плодове, които не съдържат тютюн и могат да бъдат консумирани чрез процес на горене, нагриване, изпаряване или друг процес, както и растения и вещества, забранени със Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Министерският съвет в шестмесечен срок от влизането в сила на закона създава с постановление Държавна агенция за закрила на детето при условията и по реда на Закона за администрацията. Финансирането по чл. 44, т. 1 и 2 се осъществява от 1 януари 2001 г.

§ 3. В шестмесечен срок от влизането в сила на закона се издават предвидените в него подзаконовни нормативни актове от посочените в съответните разпоредби държавни органи.

§ 4. Изпълнението на този закон се възлага на Министерския съвет.

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане

(ДВ., бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.)

...

§ 39. В Закона за закрила на детето (обн., ДВ., бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 от 2002 г.) навсякъде думите „общински/те служби за социално подпомагане“ се заменят с „дирекции/те „Социално подпомагане“, думите „общинската служба за социално подпомагане“ се заменят с „дирекция „Социално подпомагане“, а думите „ръководителя/ят на общинската служба за социално подпомагане“ се заменят с „директора/ът на дирекция „Социално подпомагане“.

...

Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

(ДВ., бр. 36 от 2003 г., в сила от 18.04.2003 г.)

§ 32. Министерът на правосъдието, министърът на труда и социалната политика, министърът на образованието и науката, министърът на здравеопазването и министърът на вътрешните работи привеждат издадените от тях подзаконовни нормативни актове в съответствие с разпоредбите на този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

§ 33. Министерският съвет приема правилник за прилагане на закона в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон.

§ 34. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“, с изключение на § 27, който влиза в сила от 1 януари 2004 г.

Закон за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

(ДВ., бр. 38 от 2006 г.)

...

Допълнителна разпоредба

§ 37. Навсякъде в закона думата „лицензията“ се заменя с „лиценза“ и думата „лицензии“ се заменя с „лицензи“.

Заключителни разпоредби

§ 38. Министерският съвет привежда подзаконовите нормативни актове в съответствие с разпоредбите на този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

...

§ 40. Параграф 20 влиза в сила от 1 януари 2007 г., а § 10, т. 1 (относно думите „лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане“), § 28 (относно думите „лица по чл. 18, ал. 1, т. 3 или 4 от Закона за социално подпомагане“) и § 31 (относно думата „Лицата“) влизат в сила от датата на влизането в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Преходни и заключителни разпоредби към Гражданския процесуален кодекс

(ДВ., бр. 59 от 2007 г., в сила от 01.03.2008 г.)

...

Закон за закрила на детето

§ 24. В Закона за закрила на детето (обн., ДВ., бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., бр. 36 и 63 от 2003 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г.) се правят следните допълнения:

...

§ 61. Кодексът влиза в сила от 1 март 2008 г., с изключение на:

1. част седма „Особени правила относно производството по граждански дела при действие на правото на Европейския съюз“;

2. параграф 2, ал. 4;

3. параграф 3 относно отмяната на глава тридесет и втора „а“ „Особени правила за признаване и допускане изпълнение на решения на чуждестранни съдилища и на други чуждестранни органи“ с чл. 307а – 307д и част седма „Производство за връщане на дете или за упражняване на правото на лични отношения“ с чл. 502-507;

4. параграф 4, ал. 2;

5. параграф 24;

6. параграф 60, които влизат в сила три дни след обнародването на кодекса в „Държавен вестник“.

Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

(ДВ., бр. 14 от 2009 г.)

§ 41. Детските ясли, детските градини, училищата, доставчиците на социални услуги за деца, здравните и лечебните заведения поставят информация за номер 116 на видно място в срок 6 месеца от изграждането му.

...

§ 43. Министерският съвет привежда подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона в съответствие с разпоредбите на този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение

(ДВ., бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г.)

...

§ 26. В Закона за закрила на детето (обн., ДВ., бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., бр. 36 и 63 от 2003 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 14 и 47 от 2009 г.) навсякъде думите „министърът на образованието и науката“, „министъра на образованието и науката“ и „Министерството на образованието и науката“ се заменят съответно с „министърът на образованието, младежта и науката“, „министъра на образованието, младежта и науката“ и „Министерството на образованието, младежта и науката“.

...

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане

(ДВ., бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г.)

...

§ 8. Всички професионални приемни семейства, които имат сключен трудов договор с директор на дирекция „Социално подпомагане“ към датата на влизане в сила на този закон, имат право да поискат промяна на договора с избрания доставчик на социална услуга „приемна грижа“. В случай че приемното семейство не желае промяна на трудовия договор, неговото действие се запазва до изтичането на посочения в него срок.

§ 9. Министерският съвет приема необходимите изменения в Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето и в наредбата по чл. 31, ал. 6 от Закона за закрила на детето в срок до три месеца от влизането в сила на този закон.

§ 10. Министерският съвет приема необходимите изменения в Устройствения правилник на Агенцията за социално подпомагане в срок до един месец от влизането в сила на този закон.

§ 11. Министерският съвет приема необходимите изменения в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане в срок до три месеца от влизането в сила на този закон.

§ 12. Министърът на труда и социалната политика издава наредба за кариерното развитие на социалните работници в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон.

...

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за здравето

(ДВ., бр. 40 от 2012 г.)

...

§ 22. Разпоредбите на § 1, 2, 3, 12, 13, 14, 15 и 21 влизат в сила от 1 юни 2012 г.

Заключителни разпоредби към Закона за изменение на Закона за младежта

(ДВ., бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.)

...

§ 28. В Закона за закрила на детето (обн., ДВ., бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., бр. 36 и 63 от 2003 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 14, 47 и 74 от 2009 г., бр. 42, 50, 59 и 98 от 2010 г., бр. 28 и 51 от 2011 г., бр. 32 и 40 от 2012 г. и бр. 15 от 2013 г.) навсякъде думите „министърът на образованието, младежта и науката“, „министъра на образованието, младежта и науката“ и „Министерството на образованието, младежта и науката“ се заменят съответно с „министърът на образованието и науката“, „министъра на образованието и науката“ и „Министерството на образованието и науката“, а думите „министъра на физическото възпитание и спорта“ и „Министерството на физическото възпитание и спорта“ се заменят съответно с „министъра на младежта и спорта“ и „Министерството на младежта и спорта“.

...

Допълнителна разпоредба към Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

(ДВ., бр. 84 от 2013 г.)

§ 6. Този закон въвежда изискванията на Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с

трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ, L 101/1 от 15 април 2011 г.).

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане

(ДВ., бр. 8 от 2016 г.)

...

§ 15. Издадените лицензи по реда на Закона за закрила на детето преди датата на влизането в сила на този закон запазват действието си до изтичането на срока им. Преди изтичането на срока им лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане подават до председателя на Държавната агенция за закрила на детето заявление по реда на чл. 43в от Закона за закрила на детето за получаване на нов лиценз.

Преходни и заключителни разпоредби към Закона за социалните услуги

(ДВ., бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г. – изм., бр. 101 от 2019 г.)

...

§ 36. (1) Съществуващите домове за деца, лишени от родителска грижа, които се управляват от общините, и домове за медико-социални грижи за деца, които се управляват от Министерството на здравеопазването, се закриват до 1 януари 2021 г.

(2) За всяко дете, настанено в дом за деца, лишени от родителска грижа, или в дом за медико-социални грижи за деца, под ръководството на дирекция „Социално подпомагане“ се изготвя план за извеждане от дома и подготовка на детето за реинтеграция в семейна среда или за ползване на социална услуга.

(3) За всеки дом за деца, лишени от родителска грижа, се изготвя план за закриване на дома от кмета на общината, който отговаря за управлението му, съвместно с Агенцията за социално подпомагане.

(4) За всеки дом за медико-социални грижи за деца се изготвя план за закриване на дома от министъра на здравеопазването съвместно с кмета на общината, на територията на която функционира домът, и с Агенцията за социално подпомагане.

(5) Домовете за деца, лишени от родителска грижа, които се управляват от общините, се закриват със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

§ 37. (1) До влизането в сила на закона се забранява създаването на нови специализирани институции за предоставяне на социални услуги – домове за деца, лишени от родителска грижа, домове за пълнолетни лица с умствена изостаналост, домове за пълнолетни лица с психични разстройства, домове за пълнолетни лица с физически увреждания, домове за пълнолетни лица със сетивни нарушения, домове за пълнолетни лица с деменция и домове за стари хора.

(2) До 1 януари 2021 г. се забранява създаването на нови домове за медико-социални грижи за деца.

§ 38. (1) Лицата, които до влизането в сила на закона са вписани в регистъра по отменения чл. 18, ал. 2 от Закона за социално подпомагане, са длъжни да се лицензират по реда на закона до 1 януари 2021 г.

(2) Лица, които имат издаден лиценз за социална услуга за деца, чийто срок към датата на подаване на заявлението по чл. 149, ал. 1 не е изтекъл, не дължат такса за издаване на лиценз по реда на ал. 1.

§ 39. (1) В срок до 12 месеца от влизането в сила на закона доставчиците на социални услуги предприемат действия за привеждане на предоставяните от тях социални услуги в съответствие с изискванията на закона и със стандартите за качество, определени в Наредбата за качеството на социалните услуги.

(2) В срока по ал. 1 Агенцията за качеството на социалните услуги оказва методическа подкрепа на доставчиците на социални услуги.

§ 40. До закриването на домовете за деца, лишени от родителска грижа, и на домовете за медико-социални грижи за деца настаняването и прекратяването на настаняването в тези домове се извършва по реда за настаняване на дете в социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа, определен в Закона за закрила на детето.

...

§ 45. (Изм. – ДВ., бр. 101 от 2019 г.) Законът влиза в сила от 1 юли 2020 г., с изключение на:

1. параграф 6, т. 5, буква „а“, § 7, т. 2, букви „а“ и „б“, т. 3, т. 6, буква „а“, т. 9 и 10, § 18, т. 2 в частта относно „домове за медико-социални грижи за деца съгласно Закона за лечебните заведения“ и § 20, т. 2 в частта относно заличаването на думите „и домовете за медико-социални грижи за деца“, и т. 5, буква „в“, които влизат в сила от 1 януари 2021 г.;

2. параграф 3, т. 4, букви „е“, „ж“ и „з“ и § 28, т. 1, буква „а“, т. 2 и 5, които влизат в сила от 1 януари 2019 г.;

3. член 22, ал. 4, чл. 40, чл. 109, ал. 1, чл. 124, чл. 161, ал. 2, § 3, т. 6, § 30, 36, 37 и 43, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в „Държавен вестник“.